

Til lovforslag nr. L 159. Betænkning afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 15. maj 1985

Betænkning

over

Forslag til lov om arbejdsmarkedsuddannelser

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til arbejdsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Skriftlige og/eller mundtlige henvendelser er modtaget fra:

Danske Vognmænd, Hovedorganisationen af 1985,
 FTF, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd,
 Jernets Arbejdsgiverforening,
 Lærersammenslutningen ved Specialarbejderskolerne,
 Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger og
 Teknisk Landsforbund.

Arbejdsministeren har meddelt følgende til udvalget:

På given foranledning vil jeg gerne over for udvalget understrege:

at det som fremhævet i lovforslaget og bemærkningerne klart er forudsat, at direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne udøver de ham tillagte beføjelser i et nært samarbejde med de centrale råd og udvalg,

at jeg lægger afgørende vægt på, at branchevalgenes og de faglige efteruddannelsesudvalgs arbejde med ajourføring og nyudvikling af undervisningsplaner styrkes, og jeg vil under det videre opfølgingsarbejde være meget opmærksom på at sikre, at udvalgene råder over den nødvendige sekretariats- og konsulentbistand til dette arbejde, samt

at jeg, som anført i bemærkningerne til lovforslaget, agter at inddrage LO og Dansk Arbejdsgiverforening direkte i arbejdet med udarbejdelsen af de bekendtgørelser, som det af hensyn til uddannelsessystemets funktion

vil være nødvendigt at udstede allerede i forbindelse med lovens ikrafttræden, og som derfor skal udarbejdes, inden det nye råd og de nye udvalg er nedsat.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af socialistisk folkepartis medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse* med de af arbejdsministeren stillede og af flertallet tiltrådte ændringsforslag.

Et *mindretal inden for flertallet* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) ønsker at udtale følgende:

Ved 1. behandling gav mindretallet udtryk for, at det var tiltrængt med et samlet moderniseret lovgrundlag for arbejdsmarkedsuddannelserne.

Det danske samfund befinder sig til stadihed i en omstillingsproces, som i særlig grad vedrører arbejdsmarkedet. Ikke mindst den teknologiske udvikling medfører et stigende behov for en forbedring af arbejdskraftens kvalifikationer og evne til omskiftelighed for at kunne honorere de stigende krav på arbejdsmarkedet.

Udviklingen på arbejdsmarkedet vil stille skiftende og ofte øgede krav, idet arbejdsprocesserne fremover vil ændre sig hurtigere end hidtil. Der vil derfor være et stigende behov for opkvalificering af arbejdskraften inden for de enkelte uddannelser og erhvervsområder.

Arbejdsmarkedsuddannelserne har og vil få en central placering i voksenuddannelsessystemet.

Mindretallet ønsker arbejdsmarkedsuddannelserne styrket som led i en samlet arbejdsmarkedspolitik.

Det er derfor nødvendigt, at der nu gennemføres et samlet regelgrundlag, der dels sikrer den nødvendige koordinering og styring af de forskellige uddannelsesmuligheder og dels indeholder den nødvendige fleksibilitet, så uddannelsessystemet er i stand til at opfylde de aktuelle behov for ændringer i indhold og udbygning af nye uddannelser.

En forudsætning for, at arbejdsmarkedsuddannelserne kan tilgodese det stigende behov for uddannelser, er, at systemet tilføres de nødvendige ressourcer.

Mindretallet tager afstand fra de nedskæringer, der har fundet sted inden for arbejdsmarkedsuddannelserne de seneste år.

Regeringens besparelser er udtryk for en kortsynet og forkert uddannelsespolitik. Denne form for besparelser er for dyre for samfundet og for den enkelte.

Ligeledes finder mindretallet, at det var et afgørende brud på dansk uddannelsespolitik, da den borgerlige regering i 1983 gennemførte oprettelsen af arbejdsmarkedsuddannelsesfonden, hvor der blev pålagt lønmodtagere og arbejdsgivere en særlig afgift til dækning af driftsudgifterne ved arbejdsmarkedsuddannelserne.

Mindretallet betragter uddannelse som et samfundsanliggende, der finansieres over de almindelige skatter og afgifter. Al anden offentlig uddannelse bliver betalt over skatteopkrævning, og dette princip bør selvfølgelig også gælde for arbejdsmarkedsuddannelserne.

Ved etablering af uddannelse for nye grupper må aktivitetsmulighederne ikke forringes for specialarbejdere og faglærte.

Mindretallet er tilfreds med, at det under udvalgsarbejdet er lykkedes at påvirke arbejdsministeren og folketingets arbejdsmarkedsudvalg på følgende punkter:

1. Uddannelsesrådets indstilling om det samlede bevillingsbehov skal afgives til arbejdsministeren og ikke til direktøren.
2. Forslaget om at hæve aldersgrænsen for den automatiske godtgørelsesret fra 18 til 20 år kan først gennemføres, efter der er indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet og med tilslutning af folketingets finansudvalg.
3. Hjemmel for arbejdsministeren til fastsættelse af indskrivningsgebyr erstattes af en hjemmel for arbejdsministeren til at fastsætte et depositum.

4. Arbejdsministeren har over for udvalget understreget, at det som fremhævet i lovforslaget og bemærkningerne klart er forudsat, at direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne udøver de ham tillagte beføjelser i et nært samarbejde med de centrale råd og udvalg.

Arbejdsministeren lægger afgørende vægt på, at brancheudvalgenes og de faglige efteruddannelsesudvalgs arbejde med ajourføring og nyudvikling af undervisningsplaner styrkes, og arbejdsministeren vil under det videre opfølgingsarbejde være meget opmærksom på at sikre, at udvalgene råder over den nødvendige sekretariats- og konsulentbistand til dette arbejde. Arbejdsministeren agter, som anført i bemærkningerne til lovforslaget, at inddrage LO og Dansk Arbejdsgiverforening direkte i arbejdet med udarbejdelsen af de bekendtgørelser, som det af hensyn til uddannelsessystemets funktion vil være nødvendigt at udstede allerede i forbindelse med lovens ikrafttræden, og som derfor skal udarbejdes, inden det nye råd og de nye udvalg er nedsat.

Et *mindretal* (socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Mindretallet vil i øvrigt fremkomme med uddybende bemærkninger til lovforslaget ved dets 2. behandling.

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (SF):

Til § 1

1) Paragraffen affattes således:

»§ 1. Arbejdsmarkedsuddannelserne har til formål

- 1) at give deltagerne i undervisning under denne lov mulighed for et mere meningsfyldt liv, at bidrage til ligestilling i kundskab, indsigt og færdigheder, at fremme den enkeltes værdifuldelse og personlige udvikling og at styrke individets grundlag for samarbejde i arbejdsliv og i samfundsliv,
- 2) at give deltagerne i undervisning under denne lov en erhvervmæssig uddannelse, der vedligeholder, udbygger og forbedrer

erhvervs kvalifikationerne i overensstemmelse med arbejdsmarkedets teknologiske udvikling, støtter den enkeltes almene udvikling og giver mulighed for tilfredsstillende placering på arbejdsmarkedet,

- 3) at afhjælpe omstillings- og tilpasningsprocesser på arbejdsmarkedet i øvrigt gennem tilrettelæggelse af arbejdsmarkeds- og samfundspolitisk begrundede uddannelsesforanstaltninger.«

Til § 4

2) I *stk. 1* ændres »8 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark,« til: »6 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark, 2 medlemmer udpeget af Funktionsræderens og Tjenestemændenes Fællesråd«.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF):

Til § 5

- 3) *Stk. 5* affattes således:

»*Stk. 5.* Uddannelsesrådet skal mindst én gang om året afgive en indstilling til arbejdsministeren om det forventede samlede uddannelses- og bevillingsbehov inden for arbejdsmarkedsuddannelserne. Indstillingen skal indeholde forslag til fordeling af bevilningen på uddannelsesområder.«

Af et *mindretal* (SF):

Til § 6

4) Ordene »og arbejdsmarkedets behov« ændres til: »på arbejdsmarkedet og den enkeltes mulighed for tilfredsstillende placering på arbejdsmarkedet, og som støtter vedkommendes udvikling«.

Til § 7

- 5) I *stk. 2* udgår 2. *pkt.*

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF):

6) *Stk. 2, 2. pkt.*, affattes således:
»Arbejdsministeren kan herunder bestemme, at deltagerne skal betale et depositum.«

Af et *mindretal* (SF):

Til § 8

7) I *stk. 2* indsættes efter »industriministeriet«: »samt 1 repræsentant for Lærersammenslutningen ved Specialarbejderskolerne«.

Til § 19

8) Ordene »og arbejdsmarkedets behov« ændres til: »på arbejdsmarkedet og den enkeltes mulighed for tilfredsstillende placering på arbejdsmarkedet, og som støtter vedkommendes almene udvikling«.

Til § 20

- 9) I *stk. 2* udgår 2. *pkt.*

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF):

- 10) *Stk. 2, 2. pkt.*, affattes således:

»Arbejdsministeren kan herunder bestemme, at deltagerne skal betale et depositum.«

Af et *mindretal* (SF):

Til § 21

11) I *stk. 1* ændres »8 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark,« til: »6 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark, 2 medlemmer udpeget af Funktionsræderens og Tjenestemændenes Fællesråd«.

12) I *stk. 2* indsættes efter »industriministeriet«: »samt 1 repræsentant for Dansk Teknisk Lærerforening og 1 repræsentant for Handelsskolerens Lærerforening«.

Til § 29

- 13) *Stk. 2* udgår.

Til § 32

14) Ordene »og arbejdsmarkedets behov« ændres til: »på arbejdsmarkedet og den enkeltes mulighed for tilfredsstillende placering på arbejdsmarkedet, og som støtter vedkommendes almene udvikling«.

Til § 33

- 15) I *stk. 2* udgår 2. *pkt.*

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF):

16) Stk. 2, 2. pkt., affattes således:

»Arbejdsministeren kan herunder bestemme, at deltagerne skal betale et depositum.«

Af et *mindretal* (SF):

Til § 34

17) Paragraffen affattes således:

»§ 34. Arbejdsministeren nedsætter et uddannelsesudvalg for arbejdsmarkedsuddannelserne efter dette kapitel bestående af 1 formand udpeget af arbejdsministeren, 2 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark, 1 medlem udpeget af Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, 3 medlemmer udpeget af Teknisk Landsforbund, 2 medlemmer udpeget af FR – Hovedorganisationen for Arbejdsledere og Tekniske Funktionærforeninger i Danmark og 8 medlemmer udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening.

Stk. 2. Der tilforordnes uddannelsesudvalget 2 repræsentanter for arbejdsministeriet, 1 repræsentant for undervisningsministeriet og 1 repræsentant for industriministeriet samt 1 repræsentant for Dansk Teknisk Lærerforening.

Stk. 3. Medlemmer og tilforordnede udpeges for 4 år.

Stk. 4. Direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne varetager sekretariatsfunktionerne for uddannelsesudvalget.

Stk. 5. Uddannelsesudvalget iværksætter uddannelser efter dette kapitel efter indstilling fra de i § 35 omhandlede udvalg og efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet.

Stk. 6. Uddannelsesudvalget godkender uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner for de enkelte kurser, der er udarbejdet af de i § 35 omhandlede udvalg, jfr. § 36.«

Til § 36

18) I stk. 1, nr. 1 og 2, ændres ordene »direktøren for arbejdsmarkedsuddannelserne« til: »uddannelsesudvalget«.

Til § 41

19) Stk. 2 udgår.

Til § 43

20) I stk. 1 ændres »kan iværksætte og yde« til: »iværksætter og yder«.

Til § 45

21) I stk. 1 ændres »kan iværksætte og yde« til: »iværksætter og yder«.

Til § 46

22) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:
»*Stk. 2.* Der tilforordnes uddannelsesudvalget 1 repræsentant for Lærersammenslutningen ved Specialarbejderskolerne.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter *stk. 3 og 4.*

Til § 52

23) I stk. 1, nr. 2, ændres »20 år« til: »18 år, i særlige tilfælde 16 år,«.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF):

24) Stk. 1, nr. 3, affattes således:

»3) deltagerens arbejdsløshedskasse, for en ikke forsikret deltagers vedkommende arbejdsformidlingen, anbefaler deltagelsen i uddannelsen, jfr. dog § 60, stk. 4.«

25) Stk. 3 affattes således:

»*Stk. 3.* Arbejdsministeren kan, efter at have indhentet en udtalelse fra uddannelsesrådet og med tilslutning af folketingets finansudvalg, fastsætte regler om ydelse af godtgørelse til deltagere under 20 år og til deltagere i kurser, der er tilrettelagt som deltidundervisning.«

Af et *mindretal* (SF):

26) Stk. 4 udgår.

Til § 53

27) Stk. 3 udgår.

Bemærkninger

Til nr. 1, 4, 8 og 14

Arbejdsmarkedsuddannelserne bør ikke snævert være knyttet til den enkelte lønarbejders produktionsformåen, men bør også tage hensyn til lønarbejderens hele livsfunktion.

For at fungere godt i en arbejdsmæssig situation kræves det, at man også fungerer godt i livets andre situationer og roller.

Det er væsentligt for lønarbejdere, som skal deltage i arbejdsmarkedets mange omstillingsprocesser, at de igennem uddannelse får forståelse for forhold, der har betydning for dem selv og deres egen funktion og for arbejdsmarkedet. F.eks. undervisning i virksomhedsøkonomi, organisationsforhold og samarbejde samtidig med, at der ved undervisning i redskabsfag som regning og notatteknik gives interesse for og kendskab til færdigheder, der fremmer deltagernes muligheder for at deltage i arbejdet i f.eks. samarbejdsudvalg.

Såfremt ændringsforslag nr. 1 vedtages, vil der til lovforslagets 3. behandling blive stillet de nødvendige yderligere ændringsforslag til sikring af, at de økonomiske midler til udvikelsen af uddannelserne kan tilvejebringes.

Til nr. 2 og 11

Arbejdsmarkedsuddannelsernes målgruppe er dels specialarbejdere, dels faglærte inden for industri og håndværk samt butik-, handels- og kontorfacene, der har gennemgået en lærlingeuddannelse i henhold til loven om erhvervsfaglige grunduddannelser.

Målgruppen omfatter bank-, sparekasse-, forsikrings- og realkreditfunktionærer samt lærlinge/EFG-uddannede tjenestemænd og funktionærer inden for kommunal og statslig administration. Disse grupper er repræsenteret af FTF, hvorfor det vil være en naturlig konsekvens, at FTF som hovedorganisation for de nævnte grupper er repræsenteret i uddannelsesrådet og i uddannelsesudvalget for faglærtes efteruddannelse.

FTF er i forvejen repræsenteret i lærlingerådet og erhvervsuddannelsesrådet, der varetager den overordnede styring af henholdsvis lærlingeuddannelserne og de erhvervsfaglige grunduddannelser.

Til nr. 3

Ændringen indebærer, at uddannelsesrådets indstilling vedrørende det forventede

samlede uddannelses- og bevillingsbehov afgives til ministeren. Det understreges, at indstillingen ikke vil være bindende for ministeren, jfr. også bemærkningerne til lovforslagets §§ 2-5.

Til nr. 5, 9 og 15

Lønarbejderne betaler igennem ydelser til AUD-fonden for deltagelse i arbejdsmarkedsuddannelserne.

Det er helt urimeligt, at der skal kræves betaling to gange.

Det er under udvalgsarbejdet oplyst, at ministeren påtænker at opkræve et gebyr på ca. 300 kr. En sådan opkrævning vil afskære en del fra at deltage og virker ikke motiverende for den svagt motiverede gruppe af lønarbejdere.

Det er under udvalgsarbejdet ikke oplyst, om det er noget problem, at kursister udebliver fra et indtegnat kursus. Det er derimod oplyst, at mange kurser er overtegnet, og at der er mange, der ikke får tilfredsstillet deres ønsker om at komme på kursus, så derfor må også tanken om depositumbetaling afvises.

Til nr. 6, 10 og 16

Ændringerne giver mulighed for, at arbejdsministeren kan fastsætte regler om, at deltagerne ved kursustilmeldingen skal betale et depositum, jfr. også den gældende lov om erhvervmæssig uddannelse af specialarbejdere m.fl. og omskoling § 7.

Bemyndigelsen tænkes udnyttet til at fastsætte regler om depositum med henblik på at sikre, at den enkelte kursists tilmelding til et kursus er af seriøs karakter, dog således at depositum ikke må udgøre en væsentlig økonomisk hindring for kursusdeltagelse.

Til nr. 7, 12 og 22

Det er i regeringens moderniseringsprogram fastslået, at det er vigtigt, at medarbejderne medinddrages i de offentlige institutioners udvikling og omstillingsproces. Det er i tråd med sådanne moderne ledelsesprincipper fornuftigt at placere medarbejder- og ledelsesrepræsentanter i de udvalg, der skal udvikle arbejdsmarkedsuddannelserne.

Til nr. 13 og 19

Der bør lægges vægt på, at efteruddannelsens målsætning rækker væsentligt ud over ajourføring i forhold til grunduddannelsens niveau.

Dette indebærer krav om særlige lærerkvalifikationer og dermed et forstærket bevillingsmæssigt grundlag for at kunne imødekomme uddannelse af lærerkrafterne ved de berørte efteruddannelsesinstitutioner.

Til nr. 17 og 18

Arbejdsmarkedsuddannelser efter kapitel V vil stort set rette sig mod teknikergruppen, som i loven har fået en marginal status i forhold til uddannelserne i kapitel III og IV. Med den teknologiske udvikling, der er i gang, er der al mulig grund til at styrke efteruddannelsen på det tekniske område, hvorfor det er foreslået at styrke området »arbejdsmarkedsuddannelser for andre grupper«, således at det får samme status som uddannelser efter kapitel III og IV samtidig med, at der bevares en større indflydelse for fagudvalgene, jfr. §§ 35 og 36.

Til nr. 20 og 21

Det bør af loven fremgå, at der er en klar forpligtelse for arbejdsministeren til at iværksætte omskoling og erhvervsforberedende foranstaltninger.

Til nr. 23

Loven retter uddannelsestilbud til 18-årige og ældre, og der kan dispenseres for personer under 18 år. Det vil konkret betyde, at unge med lønindtægter og økonomiske forpligtelser (forsørgelsesudgifter eller personlige opholdsudgifter) ikke har mulighed for at benytte sig af lovens muligheder.

Til nr. 24

Ændringen er redaktionel.

Til nr. 25

Ændringen indebærer, at arbejdsministeren forinden fastsættelse af regler om ydelse af godtgørelse til deltagere under 20 år og til deltagere i kurser, der er tilrettelagt som deltidsundervisning, skal indhente en udtalelse fra uddannelsesrådet og tilslutning fra folketingets finansudvalg.

Til nr. 26 og 27

Det vil ikke virke motiverende i en revalideringssituation eller anden resocialiseringsituation, hvis deltageren i en arbejdsmarkedsuddannelse efter denne lov stilles ringere end de øvrige kursusdeltagere, selv om en sådan deltager vil få en større ydelse under kursusopholdet.

Flemming Jensen (KF) fmd. Henning Andersen (KF) Bo Kristensen (KF)

Jette Thomsen (KF) Jens Peter Jensen (V) Tørnæs (V) Bente Juncker (CD)

Kofod-Svendson (KrF) Jytte Andersen (S) Svend Auken (S) Bakholt (S)

Søren B. Jørgensen (S) nfm. Kaj Poulsen (S) Lilli Gyldenkilde (SF)

Ole Henriksen (SF) Elisabeth Bruun Olesen (VS) Lone Dybkjær (RV)

Partierne FP og FD havde ikke medlemmer i udvalget.